

Előszó

1982. december 1-én indult a Magyar Rádió Gordiusz Műhelyének gondozásában Herczeg János szerkesztő *A véges végtelen* című előadás-sorozata, melyben Vekardi László a szerkesztővel (egyed adásokban fiatalokból álló közönséggel is) beszélgetett az emberiség történetének olyan fontos fordulópontjairól, mint a fémművesség, a mezőgazdaság, a szállítás, az írás, a tudomány stb. kialakulása. (A cím József Attila „A város peremén” című verséből való.) A cél nem az volt, hogy kész „ismereteket terjesszenek”, hanem az, hogy felvetődjenek az emberiség – mindenekelőtt tudományos – magamegismerésének formái, módszerei, kérdései, válaszai és vitái. Ezek gyakran háttérben maradnak; pedig – hogy hasonlattal éljünk – a múzeumi sétánál többet lehet tanulni egy ásatás meglátogatásával.

Természetesnek látszott, hogy – számos nagysikerű külföldi, majd hazai példa nyomán – az elhangzó szöveg nyomtatásban is megjelenjen (természetesen képekkel). A rádió afféle „házi kiadójának” számító Minerva vállalkozott az ő- és ókort tárgyaló előadások megszerkesztett (de stílusában az élő előadás jellegzetességeit őrző) és fotókkal kibővített írott változatának megjelentetésére. A rengeteg munkával (és költséggel) elkészült kézirat azonban a rendszerváltozás viharában csödbement kiadónál maradt, talán el is vészett. Mivel a sorozat azóta is tart, többször meg is ismételték egyes adásait, néhányat pedig – szintén képekkel és megszerkesztve – az Élet és Tudomány közölte, továbbra is élt a szándék a könyv kiadására azokban, akik tudtak ennek a kéziratnak a sorsáról (a szerzők viszont ekkorra már régen beletörődtek a kudarcba). A Typotex Kiadó – a Soros Alapítvány támogatásával – vállalkozott erre a munkára. A legelső kézirat változatból újra kellett szerkeszteni a könyvet. Arra sajnos nem volt mód, hogy az igen értékes és hasznos képanyagot is újraalkossuk. Az elmúlt évek főleg az őstörténet és a régészet, de pl. az írástörténet területén is rohamos fejlődést hoztak, ezért a szerzők felhasználták az alkalmat, hogy a tudomány legfrissebb eredményeivel (és vitáival) bővítsék az anyagot. Ezek a pótlások a megfelelő fejezetek folytatásai, tehát szervesen beleépülnek az eredeti szövegbe.

A könyv nehéz szakmai kérdéseket tárgyal, és ennek megfelelően sok (ezen belül sok idegen) szakszót és számos helynevet használ. Ezért azt tanácsoljuk az Olvasóknak – akik között remélhetőleg sok fiatal lesz –, hogy olvasás közben használjanak *térképet*, *lexikont* (esetleg az *Idegen szavak szótárát*), és ott nézzenek utána annak, amit nem ismernek illetve elsőre nem értenek. A görög nevek átírásánál a ma érvényes helyesírási szabályokat követtük (Szókratész), kivéve természetesen, ha olyan szerzőktől való idézetben szerepelnek, akik a latinos átírást használták (Arany Jánosnál tehát Sokrates). A kevésbé ismert afrikai és ázsiai helynevek esetében az idézett források helyesírását követjük.

A szerzők nagyon fontosnak tartották, hogy az Olvasókat lehetőleg figyelmeztessék a *szakirodalom* bőségére és szépségeire. Ezért lehetőleg reprezentatív és friss bibliográfiával szolgálnak, mely az egyes fejezetek után szerepel. Az utalások a főszövegben vannak. A bibliográfia és az idézés módja a szokott módszert követi: csak első előfordulásakor szerepel a teljes cím és leőhely, a későbbiekben csak a rövid cím szerepel, így a teljes adatokért szükség esetén vissza kell lapozni.

A címléírások szokásos szerkezete:

Szerző(k): *Önálló könyv*. Megjelenés helye, évszáma. Kiadó.

Szerző(k): Folyóiratcikk. *Folyóirat neve*, évszáma, évfolyama (vol.), száma (no.), lapszám.

Szerző(k): Tanulmány. In: *Gyűjteményes kötet*. Szerkesztő(k) stb.

A címléírások szokásos rövidítéseinek feloldása:

C	=	első megjelenés
et al[<i>ii</i>]	=	és mások
i.m.	=	idézett mű
in	=	kötetben
no.	=	szám (füzet)
N.S.	=	új sorozat
rec.	=	recenzens
szerk.	=	szerkesztette
uo.	=	ugyanott
uő.	=	ugyanő
vol.	=	kötet

Reméljük, hogy „A véges végtelen” későbbi előadásai is megjelenhetnek majd könyvalakban, hiszen ez a kötet csak a középkor előttig viszi el olvasóit.

Végül felsoroljuk azokat, akiknek munkájával ez a kötet létrejött. A kiadó csapatán kívül a szöveg számítógépre vitelében közreműködött Gyarmatiné Pados Katalin, Erdős Józsefné, Pólya Tamás és Terts Márton. A szerkesztést Terts István végezte.

A kiadó